

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 stycznia 2022 roku Zakład (...) I Oddział w Ł. z urzędu ponownie ustalił H. D. (1) wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 267,01 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 21,87%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 21,87% przez kwotę 1.220,89 zł tj. kwotę bazową określoną w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (21,87% z 1.220,89 zł = 267,01 zł).

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił 8 miesięcy i 16 dni, tj. 8 miesięcy okresów składkowych oraz 5 lat tj. 60 miesięcy okresów nieskładkowych. W decyzji wskazano, iż okresy nieskładkowe podlegają ograniczeniu do 1/3 uwzględnionych okresów składkowych i wynoszą 2 miesiące i 26 dni tj. 2 miesiące.

Decyzja przewidywała, iż współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosi 15,81%.

Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi - 209 miesięcy.

W decyzji sprecyzowano, iż kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 10.232,64 zł i podlega waloryzacji według zasad określonych w art. 173 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zwaloryzowany kapitał początkowy uwzględniany jest w podstawie obliczenia emerytury ustalonej według nowych zasad (z zastosowaniem art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

(decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 28 stycznia 2022 roku – k. 46-46v załączonych akt rentowych)

Decyzją z dnia 1 lutego 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 sierpnia 2021 roku, przyznał H. D. (1) emeryturę w kwocie zaliczkowej od dnia 1 sierpnia 2021 roku tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił termin płatności świadczenia na 15 dzień każdego miesiąca.

W decyzji wskazano, iż podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W decyzji podano, iż kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 51.107,91 zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 235,80 m-cy, wyliczona kwota emerytury wynosi 216,74 zł. Po korekcie kapitału początkowego na koncie, wysokość emerytury wynosi: $51.107,91 / 235,80 = 216,74$ zł. Decyzja przewidywała, iż należność za okres od dnia 1 sierpnia 2021 roku do dnia 31 stycznia 2022 roku w kwocie 39,30 zł wraz ze świadczeniem za luty w kwocie 216,74 zł Zakład przekaże na rachunek w banku w kwocie 256,04 zł. Od dnia 1 marca 2022 roku obliczona emerytura brutto wynosi 216,74 zł. W decyzji wskazano, iż wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 216,74 zł.

Decyzja została wydana po zakończeniu postępowania wyjaśniającego z Politechniką G. oraz (...) Canada w zakresie otrzymania potwierdzenia kanadyjskich okresów ubezpieczenia i zamieszkania, w związku z czym organ rentowy dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego.

W decyzji poinformowano również, iż kwota kapitału początkowego ustalonego w dniu 18 listopada 2021 roku została wyliczona poprawnie. Do podstawy wymiaru przyjęto zarobki z miesięcy: lutego (19.600,00 zł) oraz czerwca (9.800,00 zł). Zarobek z kwietnia i maja 1989 roku nie został uwzględniony, ponieważ w karcie wynagrodzenia widnieje zapis, iż jest to nagroda z zysku, czyli rodzaj wynagrodzenia, który nie podlega zaliczeniu przy ustalaniu kapitału początkowego w tym roku. Ponadto, rok 1989 uwzględniony w stażu pracy w wymiarze 1 miesiąca i 15 dni, ponieważ w przedłożonych kartach widnieją informacje o urloпах bezpłatnych, na których H. D. (1) przebywała w styczniu, od marca do maja oraz od dnia 16 czerwca do końca zatrudnienia tj. 30 września 1989 roku.

(decyzja o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej z dnia 1 lutego 2022 roku – k. 49-51 załączonych akt rentowych)

W dniu 21 marca 2022 roku H. D. (1) złożyła odwołanie od powyższych decyzji, wskazując, że w okresie jej zatrudnienia w Polsce występowała bardzo wysoka stopa inflacji. Wskazała, że istnieją różne sposoby obliczania kapitału początkowego, np. na podstawie średniego wymiaru składki, wymiaru płacy albo minimalnej kwoty emerytury w stosunku do stażu pracy. Podniosła, że rozliczenie jej zarobków z 1989 roku nie uwzględnia rozliczeń i dodatków z tabeli „pozostałe składniki” na ogólną kwotę 102.896 złotych: za luty – 19.600 złotych, za kwiecień – 39.800 złotych, za maj – 33.696 złotych, za czerwiec – 9.800 złotych, a ponadto jej okres składkowy został przez ZUS zaniżony, bo powinno być uznane 12,5 miesiąca okresów składkowych, zaś płaca za 1989 roku powinna być zweryfikowana ze względu na dużą stopę inflacji i możliwość niedokładnego zapisu wysokości osiągniętego w tym roku wynagrodzenia za pracę ze względu na reorganizację pracowni, w której wykonywała pracę. Wniosła nadto o uwzględnienie zatrudnienia w Polsce (w latach 1987 – 1989) jak i w Kanadzie (w latach 1990 – 2020) oraz okresu studiów na Wydziale Architektury Politechniki G. w latach 1978 – 1985. (odwołanie – k. 3-8)

Odpowiadając na odwołania pismem z dnia 19 kwietnia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o ich oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach. (odpowiedź na odwołanie – k. 5-5v akt połączonej sprawy VIII U 668/22, k. 11-11v akt niniejszej sprawy)

Postanowieniem z dnia 24 maja 2022 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawę z odwołania od decyzji z dnia 28 stycznia 2022 roku ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 1 lutego 2022 roku celem łącznego rozpoznania.

(postanowienie z dnia 24 maja 2022 roku – k. 7 akt połączonej sprawy VIII U 668/22)

Na rozprawie w dniu 10 stycznia 2023 roku pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania. (oświadczenie pełnomocnika organu rentowego – e – protokół z dnia 10 stycznia 2023 roku – 00:01:07 i dalej)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

H. D. (1) urodziła się w dniu (...). (bezsporne)

W okresie od dnia 1 października 1978 roku do dnia 15 sierpnia 1985 roku studiowała na Wydziale Architektury Politechniki G., zdała egzamin dyplomowy magisterski w dniu 26 października 1987 roku i uzyskała tytuł magistra inżyniera architekta. (zaświadczenie Dziekana z dnia 26 lutego 2021 roku – k. 11 załączonych akt rentowych)

W okresie od dnia 1 grudnia 1987 roku do dnia 30 września 1989 roku była zatrudniona w (...) w W. na stanowisku asystenta projektanta w pracowni autorskiej kierowanej przez dr arch. S. R.. (zaświadczenie z dnia 18 listopada 1989 roku – k. 21, umowa o pracę z dnia 1 grudnia 1987 roku – k. 13 załączonych akt rentowych)

W grudniu 1987 roku wnioskodawczyni uzyskała wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7.000 złotych. (karta wynagrodzeń – k 15 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

W 1988 roku odwołującej wypłacono:

- w styczniu - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7.000 złotych,

- w lutym - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7000 złotych i dwa dodatki po 6.000 złotych, łącznie 19.000 złotych,
- w marcu - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7000 złotych dodatek 6.000 złotych, łącznie 13.000 złotych,
- w kwietniu - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7000 złotych dodatek 6.000 złotych, rozliczenie 15.000 złotych i 6.600 złotych, łącznie 34.660 złotych,
- w maju - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7000 złotych dodatek 6.000 złotych, rozliczenie 6.600 złotych, łącznie 19.600 złotych,
- w czerwcu - wynagrodzenie zasadnicze 13.600 złotych i dodatek 600 złotych, łącznie 14.200 złotych,
- w lipcu - wynagrodzenie zasadnicze 1.236 złotych i dodatek 4.800 złotych, łącznie 6.036 złotych,
- w sierpniu - wynagrodzenie zasadnicze 10.000 złotych,
- we wrześniu - dodatek 4.800 złotych.

Łącznie w 1988 roku wynagrodzenie wnioskodawczyni wyniosło 128.236 złotych.

(karta wynagrodzeń – k 16 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

W 1989 roku odwołującej wypłacono:

- w lutym - wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 19.600 złotych,
- w czerwcu - wynagrodzenie zasadnicze 9.800 złotych,

Łącznie w 1989 roku wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawczyni wyniosło 29.400 złotych.

Oprócz tego odwołującej wypłacono nagrody z zysku – w kwietniu 39.800 złotych, w maju – 33.696 złotych

(karta wynagrodzeń – k 17 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

W okresie opisanego zatrudnienia: od 2 lipca 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku, od 1 marca do 15 czerwca 1989 roku oraz od 1 lipca do 30 września 1989 H. D. (1) korzystała z urlopu bezpłatnego. (karta wynagrodzeń za 1989 rok – k. 17 załączonych akt rentowych, oświadczenie złożone na rozprawie w dniu 22.11.2022 r. – e-protokół rozprawy płyta CD k 83)

Od 1 lipca 1989 roku opuściła kraj i nie wykonywała pracy do końca formalnego zakończenia zatrudnienia – do 30 września 1989 roku. Za ten okres nie otrzymała żadnego wynagrodzenia. (karta wynagrodzeń za 1989 rok – k. 17 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

W dniu 12 sierpnia 2021 roku H. D. (1) złożyła wniosek o polską rentę z tytułu niezdolności do pracy na podstawie umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Kanadą. (wniosek z dnia 12 sierpnia 2021 roku – k. 1-5 załączonych akt rentowych, oświadczenie wnioskodawcy ubiegającego się o przyznanie polskiej emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy z zastosowaniem umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Kanadą – k. 6-7 załączonych akt rentowych, umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Kanadą – k. 8-10v załączonych akt rentowych)

Decyzją z dnia 18 listopada 2021 roku, znak: (...) -2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił dla H. D. (1) kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 133,57 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia

wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 10,94%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 10,94% przez kwotę 1.220,89 zł tj. kwotę bazową określoną w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (10,94% z 1.220,89 zł = 133,57 zł).

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy również przyjął 8 miesięcy i 16 dni, tj. 8 miesięcy okresów składkowych. Decyzja przewidywała, iż współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynosił 15,81%. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat – wynosiło 209 miesięcy.

W decyzji sprecyzowano, iż kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 9.923,32 zł i podlega waloryzacji według zasad określonych w art. 173 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W decyzji podano również, iż do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu od dnia 1 października 1978 roku do dnia 30 września 1983 roku, gdyż przedłożony środek dowodowy budził wątpliwości, co do jego autentyczności.

Decyzja przewidywała, iż zwaloryzowany kapitał początkowy uwzględniany jest w podstawie obliczenia emerytury ustalonej według nowych zasad (z zastosowaniem art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

(decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 18 listopada 2021 roku – k. 24-24v załączonych akt rentowych)

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto :

Lp.	za rok kalendarzowy	zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)	kwotę rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za rok kalendarzowy (w zł)	stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
1	2	3	4	5 (3:4)
1	1984	0,00	202 056,00	0,00
2	1985	0,00	240 060,00	0,00
3	1986	0,00	289 140,00	0,00
4	1987	7 000,00	350 208,00	23, 99
5	1988	128 236,00	637 080,00	34,51

6	1989	29 400,00	2 481 096,00	7, 11
---	------	-----------	--------------	-------

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 10,94% i był średnią arytmetyczną wskaźników z poszczególnych lat kalendarzowych.

(obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 23 załączonych akt rentowych)

Decyzją z dnia 24 listopada 2021 roku, znak: ENP/15/121025580, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 sierpnia 2021 roku, przyznał H. D. (1) zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od dnia 1 sierpnia 2021 roku tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W decyzji wskazano, iż podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W decyzji podano, iż kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 49.563,04 zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 235,80 m-cy, wyliczona kwota emerytury wynosi 210,19 zł. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $49.563,04 / 235,80 = 210,19$ zł. Do obliczenia emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia wynikające z tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę, ponieważ było dla H. D. (1) korzystniejsze tj. niższe, niż średnie dalsze trwanie życia ustalone na podstawie tablicy trwania życia obowiązującej w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Emerytura przyznana od dnia 1 sierpnia 2021 roku w kwocie 210,19 zł była niższa od najniższej emerytury, która wynosiła 1.250,88 zł. Emerytury nie podwyższono, gdyż H. D. (1) nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat. Decyzja przewidywała, iż należność za okres od dnia 1 sierpnia 2021 roku do dnia 30 listopada 2021 roku w kwocie 2.091,64 zł wraz ze świadczeniem za grudzień - 210,19 zł, po odliczeniu zaliczki na podatek odprowadzanej do urzędu skarbowego w kwocie 323,00 zł, liczonej od podstawy opodatkowania 2.302,00 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 0,00 zł, w tym odliczanej od podatku 0,00 zł, Zakład przekaże na rachunek w banku w kwocie 1.978,83 zł. Od dnia 1 stycznia 2022 roku obliczona emerytura brutto wynosiła 210,19 zł. W decyzji wskazano, iż od dnia 1 stycznia 2022 roku podstawę opodatkowania stanowiła miesięcznie kwota 210,00 zł, zaliczka na podatek odprowadzana do urzędu skarbowego wynosiła 0,00 zł, składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosiła łącznie 0,00 zł, w tym odliczana od podatku wynosiła 0,00 zł. Wysokość świadczenia do wypłaty wynosiła miesięcznie 210,19 zł. W decyzji podano również, iż do stażu pracy nie uwzględniono okresów urlopów bezpłatnych od dnia 1 sierpnia 1988 roku do dnia 31 stycznia 1989 roku, od dnia 1 marca 1989 roku do dnia 31 maja 1989 roku, od dnia 1 czerwca 1989 roku do dnia 15 czerwca 1989 roku oraz od dnia 1 lipca 1989 roku do dnia 30 września 1989 roku.

(decyzja o przyznaniu emerytury w kwocie zaliczkowej z dnia 24 listopada 2021 roku – k. 25-27 załączonych akt rentowych)

W piśmie złożonym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w dniu 11 stycznia 2022 roku wnioskodawczyni H. D. (1) złożyła zastrzeżenia do wyliczeń wysokości kapitału początkowego oraz emerytury zaliczkowej, na podstawie których organ rentowy wydał decyzje z dnia 18 listopada 2021 roku oraz z dnia 24 listopada 2021 roku. (zastrzeżenia do wyliczeń – k. 39 załączonych akt rentowych)

W konsekwencji, w dniu 28 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wydał zaskarżoną decyzję o ponownym ustaleniu kapitału początkowego.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto:

Lp.	za rok kalendarzowy	zarobki-dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (w zł)	kwotę rocznego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za rok kalendarzowy (w zł)	stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy (w %)
1	2	3	4	5 (3:4)
1	1987	7 000,00	350 208,00	23, 99
2	1988	128 236,00	637 080,00	34,51
3	1989	29 400,00	2 481 096,00	7, 11

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 21,87% i jest średnią arytmetyczną wskaźników z poszczególnych lat kalendarzowych.

(obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 47 załączonych akt rentowych, wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego – k. 45 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

Przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego organ rentowy wziął pod uwagę jako okres nieskładkowy okres studiów skarżącej – od 1 października 1978 roku do 30 września 1983 roku (5 lat), zaś jako okres składkowy – 8 miesięcy i 16 dni okresu zatrudnienia od 1 grudnia 1987 roku do 1 lipca 1988 roku (7 miesięcy i 1 dzień), od 1 lutego 1989 roku do 28 lutego 1989 roku (1 miesiąc) oraz od 16 czerwca 1989 roku do 30 czerwca 1989 roku (15 dni). Pomiął okresy korzystania przez H. D. (1) z urlopów bezpłatnych. (wykaz okresów ubezpieczonego k 44 akt ZUS załączonych do akt sprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił na podstawie powołanych dowodów, na które składała się dokumentacja załączona do akt niniejszego postępowania, a ponadto znajdująca się w aktach organu rentowego (w tym dokumentacja osobowo – płacowa wnioskodawczyni).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Oba odwołania podlegają oddaleniu.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U z 2022 r. poz. 504) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 cytowanej ustawy, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na

subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Na mocy art. 26 ust 1 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Ponadto stosownie do ust. 2 i 3 omawianego przepisu wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach, a średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Zgodnie z treścią art.173 ust.1 ustawy emerytalnej, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art.174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art.26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat (art.173 ust.2 ww. ustawy). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art.173 ust.3 ww. ustawy).

Zgodnie z treścią art.174 ust.1 i 2 ww. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art.6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl art.5 ust.2 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Zgodnie z brzmieniem art.7 pkt 9 ustawy okresem nieskładkowym, który może być zaliczony w wymiarze w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. jest okres nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15, 16, 17 ust.1 i 3 oraz 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust.3)

Z kolei w myśl art.15 ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego. Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6 cytowanego artykułu).

Zgodnie z treścią § 21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja § 21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno - rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Stan faktyczny niniejszej sprawy pozostawał niesporny, jeżeli chodzi o fakt odbycia przez ubezpieczoną studiów, jej zatrudnienia – z przerwami na okresy korzystania z urlopów bezpłatnych czy też niewykonywania pracy w okresie od 1 lipca do 30 września 1989 roku w związku z opuszczeniem już przez H. D. (2) kraju, przed osiedleniem się w Kanadzie.

Skarżąca zarzuciła spornej decyzji o ustaleniu kapitału początkowego niewłaściwe jego obliczenie, wskazując, że istnieją różne sposoby jego obliczania, np. na podstawie średniego wymiaru składki, wymiaru płacy albo minimalnej kwoty emerytury w stosunku do stażu pracy.

Zarzut ten jest bezpodstawny, bowiem sposób ustalenia kapitału początkowego wskazany jest w powołanych wyżej przepisach art.173-174 cytowanej ustawy i jakiegokolwiek uśrednianie zarobków – przy dysponowaniu przez ZUS dokumentacją płacową zawierającą dane co do wysokości poszczególnych składników wynagrodzenia odwołującej ze spornego okresu – jest niedopuszczalne.

Niedopuszczalne jest także, w świetle powołanej podstawy prawnej, weryfikowanie stopy inflacji, ponieważ wynagrodzenia faktycznie uzyskane przez wnioskodawczynię w latach 1987 – 1989 odniesione zostały – co wynika z tabeli – do kwot rocznych przeciętnych wynagrodzeń ogłoszonych za wskazane lata kalendarzowe. Jakakolwiek zmiana wysokości faktycznie uzyskanych przez skarżącą wynagrodzeń nie może mieć zatem miejsca.

Wskazać w tym miejscu należy, że twierdzenia o możliwości niedokładnego zapisu wysokości wynagrodzeń wnioskodawczyni w dokumentacji pozyskanej z Archiwum Państwowego w W. nie została przez skarżącą w żaden sposób wykazana.

Wnioskodawczyni, zarówno przy pierwszym doręczeniu, a także podczas pierwszego posiedzenia sądowego, była pouczona o konieczności dowodzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Pomimo to – nie złożyła ani nie zawnioskowała w toku postępowania o jakiegokolwiek dokumenty, które mogłyby potwierdzić stawianą tezę.

Należy przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywa ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki wnioskodawca powinien udowodnić, że w spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w konkretnie określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 sierpnia 2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641)

Wnioskodawczyni w swym odwołaniu podniosła także, że rozliczenie jej zarobków z 1989 roku nie uwzględnia rozliczeń i dodatków z tabeli „pozostałe składniki” na ogólną kwotę 102.896 złotych: za luty – 19.600 złotych, za kwiecień – 39.800 złotych, za maj – 33.696 złotych, za czerwiec – 9.800 złotych.

Twierdzenie to jest częściowo niezasadne, bowiem organ rentowy zliczając wysokość dochodów wnioskodawczyni uwzględnił kwotę 19.600 złotych wynagrodzenia zasadniczego za luty 1989 roku oraz 9.800 złotych wynagrodzenia zasadniczego za czerwiec 1989 roku.

Nie zostały natomiast, faktycznie, uwzględnione do tych dochodów kwoty 39.800 złotych i 33.696 złotych nagród z zysku wypłaconych w kwietniu i maju 1989 roku, co pozostaje w zgodzie z zasadą niezaliczania do dochodów tych z nich, które w danym okresie nie stanowiły podstawy składki na ubezpieczenie społeczne.

Wynika to z zapisu § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r., Nr 11, poz. 63 ze zm.), w myśl których do ustalenia podstawy wymiaru dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy nie przyjmuje się tych składników wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, od których nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, a przy ustalaniu czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 1987 r. w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie, w latach 1984-1989 nie było obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne od omawianego składnika wynagrodzenia.

Mianowicie w § 6 rozporządzenia wskazano, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy stanowią, z uwzględnieniem § 7 i 8, wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, zaliczone w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej do wynagrodzeń osobowych, z wyłączeniem m.in. dodatkowych świadczeń pieniężnych bądź wartości świadczeń w naturze nie mających charakteru deputatu, przyznawanych na podstawie przepisów szczególnych (kart branżowych).

Z powyższego wynika zatem, że przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia w spornym okresie, należy odnieść się do przepisów dokonujących klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej.

Kwalifikacji tej w spornym okresie dokonana uchwałą Nr 33 Rady Ministrów z dnia 25 marca 1983 r. w sprawie klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej (MP. Nr 15, poz. 85 ze zm.), obowiązującej w okresie od 1 stycznia 1984 r. do 29 marca 2001 r. Zgodnie z § 2 uchwały wynagrodzenia dzielą się na:

- 1) wynagrodzenia osobowe,
- 2) wynagrodzenia bezosobowe,
- 3) honoraria,
- 4) wynagrodzenia agencyjno – prowizyjne,
- 5) nagrody z zakładowego funduszu nagród,
- 6) wypłaty z zysku do podziału i z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach,
- 7) rekompensaty pieniężne z tytułu wzrostu cen detalicznych.

Nie było więc podstaw do kwalifikowania nagród z zysku wypłaconych wnioskodawczyni w 1989 roku jako składnika wynagrodzenia osobowego wypłaconego z osobowego funduszu płac, skoro zaliczała się ona do odrębnej kategorii funduszu płac jako takiego - była wypłatą z zysku do podziału.

W konsekwencji powyższego w analizowanym postępowaniu brak było podstaw do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem w jej podstawie wymiaru wypłaconej ubezpieczonej w 1989 r. nagrody z tej racji, że nie stanowiła ona składnika wynagrodzenia, który w rozumieniu przepisów o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązujących w okresie, którego dotyczy spór, podlegał składce na ubezpieczenie społeczne.

Dochód uzyskiwany z tytułu nagród z zysku podlegał obowiązkowi oskładkowania dopiero od 1 stycznia 1991 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszanie do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Nie zasługuje także na uwzględnienie twierdzenie H. D. (1), że jej okres składkowy został przez ZUS zaniżony, bo powinno być uznane 12,5 miesiąca okresów składkowych, podczas gdy niesporne w sprawie dowody z dokumentów potwierdzają, że obliczenie ZUS w tym zakresie (po odliczeniu okresów urlopów bezpłatnych) i okresu niewykonywania pracy od 1 lipca 1989 roku do 30 września 1989 roku – jest prawidłowe.

Organ rentowy zaliczył też okres studiów skarżącej na Wydziale Architektury Politechniki G. w latach 1978 – 1985.

W przypadku wnioskodawczyni okresy składkowe wynoszą 8 miesięcy i 16 dni (8 pełnych miesięcy), a zatem okres jej studiów – zgodnie z cytowanym art.5 ust.2 ustawy może być uwzględniony tylko w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych, a zatem 2 miesięcy i 26 dni (2 pełnych miesięcy).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że wysokość kapitału początkowego, a co za tym idzie - wysokość emerytury skarżącej zostały ustalone zgodnie z prawem.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołania jako niezasadne.

SSO Paulina Kuźma